

12. IX. 70 В. Н.

В ОТГОВОР НА ЧИТАТЕЛСКИ ЗАПИТВАНИЯ

Страницата, посветена на Черно море в броя на „Вечерни новини“ от 22 август т. г., предизвика жив отклик сред нашите читатели. В писмата си те поставиха някои въпроси за обитателите на Черно море, за които, поради ограниченото място в страницата, не можехме да разкажем.

Тук поместваме отговорите на въпроси относно тюлена-монах и онези морски животни, които са се преселили неотдавна в Черно море.

Отговорите са написани от биолозите: ст. н. с. Н. БОЕВ и П. ВЛАДЕВ.

екзотични гости

Фактът, че през 1910 г. край атлантическия бряг на Северна Америка са били открити няколко хидронлни медузи, не представлява особен интерес. Интересен е фактът, че преди около петнайсет години тази медуза, наречена блак фордия, пристигна в Черно море. Тя липсва в Средиземно море, не се среща и в Атлантическия океан. Тази медуза е един от далечните преселници в нашето море. Тук на

мери пригодни условия и заживя като в своя втора родина.

По морските ни летовнища, между предлаганите сувенирни предмети, привличат вниманието едни едри ръбести пъпчиви охлювни черупки с широк отвор. Те са на охлюва рапана, който живее в Тихия океан, но не са закупени от чужбина. Преди около трийсет години крайбрежните жители на Азовско море започнали да намират черупки на този интересен охлюв. Най-вероятно да е бил пренесен с някой кораб, като в обработванията по подводната му част са се настанили ларви на охлюва. Охлювите бързо се размножили, започнали да се разселват безпрепятствено по Черноморското крайбрежие и неотдавна стигнаха и до нашия бряг. Оказа се, че трябва да съжаляваме за посещението на този неканен гост. Небезпокояван тук от естествени врагове, той започна да напада беззащитните пред него стриди и черни миди.

Също с кораб, но попаднало в неговите баластни цистерни, рачето ритропанопеус е пропътувало от атлантическите брегове на Америка до Холандия, а оттам постепенно се разселило и неотдавна до стигна и Черно море. То е пред

ставител на кривите раци. Живее в морските води, обикновено пред устията на реките.

Гратис, залепена за корпуса на някой кораб, е пропътувала до нашето море и рибата, наречена прилепало. Това име най-много ѝ подхожда, поради факта, че на гръбната страна на главата и предната част на гръба е разположен елипсоиден диск, разделен на камери, всяка от които е отделно смукало. С него тя се прикрива толкова здраво, че местните жители от тропическите морета я използват за лов на морски костенурки — превръзват опашката, хвърлят рицата към някоя плаваща костенурка и тя веднага се залепя за бронята ѝ. А тогава с помощта на връвта тя лесно може да бъде изтеглена към лодката заедно с плячката.

Прилепалото е типичен представител на тропическите морета, където живее най-вече залепена за едри риби, предимно акули. През август 1960 г. едно прилепало беше намерено в Черно море край Каварна.

Единственият пришелец, който се е придвижил самостоятелно до нашето море, е рибата меч. Нейната стихия са океанските простори. Името си носи от това, че горната ѝ челюст е силно източена напред, наподобява остър меч, който обхваща към една трета от общата дължина на тялото ѝ, което стига до 4, рядко 5 м.

Меченосецът се счита за най-бързата риба — развива скорост до 130 км в час. Бързината на плаването ѝ е изчислена въз основа на пораженията, които нанася на корабите с меча си. Между многото случаи най-силно впечателни прави силата на удара на един меченосец, нанесен на американския китоловен кораб „Фортуна“ в Тихия океан. Мечът му се забил на 46,5 см, като пробил едната обшивка на кораба, дебелата 10 см дъбова дъска под нея,

преминал през широкия 30 см шангоут (ребро на корпуса), пробил и още една дебела 6 см дъска и накрая върхът му се забил в едно буре с китова мас.

Меченосецът е много рядък за Черно море, а по нашето крайбрежие се явяват отделни екземпляри.

SOS за тюлена-монах

човека, в края на зимата тази година един доверчив тюлен редовно гостуваше в Созополския залив, идваше непосредствено до пристанищния кей, където с удо волствие приемаше подхвърлена та му риба.

Някога, когато числеността им е била нормална, изглежда че на някои скитници от тях станало тясно Средиземноморието, заселили мавританското крайбрежие, Мадейра и Канарските острови. А техни потомци се доверили на Канарското и Североекваториалното течение. Презокеанският волден лифт ги отнесъл към Новия свят — западния район на Караибско море, а по-късно тюлените стигнали чак до остров Лайзан (Хавай). Тук са се оформили други два подвида, които днес са също пред прага на изчезването. И трите подвида от тюлена-монах, особено средиземноморският бело кормен тюлен, който все още се среща по нашите брегове, са включени в международната „Червена книга“ на изчезващите видове. У нас той отдавна е защитен вид, но числеността му вместо да нараства, бързо се стопява. Необходимо е най-строго да се охраняват последните му местообитания и да се върши широка разяснителна работа сред риболовците и пограничната отбрана. Тюленът-монах е гордост за нашата бозайна фауна и непременно трябва да бъде спасен.

Наречен е така, защото живее изолирано като отшелник само тук и там по Средиземноморието. Уединил се е предимно по самотните крайбрежни пещери, които са последните убежища на не повече от десетина оцелели черноморски тюлени по нашия бряг. Преди Втората световна война са имо в района на Калиакра са обитавали 30—40 двойки, а днес — само 1—2! Второто по-често него во свърталище е край красивия Маслен нос, а третото е още по-на юг — към Синеморец.

Тюленът-монах залязва. А е бил любимец на древните мореплаватели. Описват го Плутарх и Аристорел, а Плиний се удивлява на неговия ум. Античните моряци вярвали, че той се радва, когато го поздравяват, и даже уж сам дружелюбно отговарял на приветствията. Образа му можем да видим на монети от времето на цар Дарий.

Може би за да докаже тази преписвана му дружелюбност към

научно-популярно чер